

„Szembeszökő párhuzamok”

A Nagyvilág és az Új Írás tanulmányairól

A művész arcképe a rokonság tükrében a címe Sik Csaba tanulmányának, amit a Nagyvilág márciusi számában

Kassák Lajosról

Írt. A szerző szerint Kassák „nosztalgiai emlékek ifjúsága kalandjára, amikor ő is az országutát járta, s koldulnia, hazudnia kellett, nyomorúságos teltetnie magát, hogy karéj kenyérhez, tányér meleg ételhez jusson. „A már szorgalmasan olvasó, sőt írogató Kassák Párizsba igyekezőn vágtatott neki az útnak. 1937-ben írta - Anyám című regényében -, hogy husz éves koráig rendíthetetlenül azt hitte, hogy az ember értéke fizikai erejével egyenlő, s megvetette az iskolát, a könyvet, a képzetelt. A Kassák-filológia - „hiába ünnepezzük az író születésének centenáriumát” - még első lépéseit teszi, és megválaszolatlan az a kérdés is, hogy „nagyobb jelentőségű-e a műve alakulásában és alakításában osztályhelyzetnek tulajdonított, mint eddig tette az irodalomtörténet-írás...”

Bár a Nyugat közölte folytatásokban - 1924-ben és 26-ban - önéletrajz első részét, és fiatal kora óta dolgozott a Nepszavának is, Kassák végig különüton járt. A tömegkéhez - szerinte - nem alkalmazkodni kell, hanem főlemelni oktatja a korszerű művészetet. 1935-ben, a Nyugat-ban megjelent Csavargók, alkotók című írásában azt neveli művésznak, aki „ho tudja valasztani magában a „hom morális-t” a „homo aestheticus-t”, életet az írástól; vele ellentétben az autodidakta a művészetet léte bármily magasabb rendű megvalósításaként éli meg.” A különbséget Kassák A Buddenbrook ház-ban és a Gyermekkor-ban érzékeltette. Gorkij művében „az én főszövegét a károszban” látta.

A proletariátus

soraiból - Kassák szerint - azok tudnak a művészet világába emelkedni, akiknél „feljődésük első szakasza az eszmélés, a második az élmények és olvasmányok tudatosítása, a harmadik az alkotás”. A tanulatlannak nincsenek mintaképei, amelyek tájékozódásában megerősítik, szabadon tájékozódik, s „a legvéletlenebb olvasmány is abban erősíti meg, hogy változatlanul kell az elevé elrendelésén.” Az autodidaktát - mutatott rá Kassák - szinte kivétel nélkül a szocializmus tanításának segítségével jutottak a művészetig.

Sik Csaba rámutat: az Egy ember élete „fordulatról fordulatra követi végig a lelki-szellemi fejlődés útját, amelynek során a majdnem írástudatlan kövacséle tudatos olvasóvá érik, majd helyzetének felismerővé, végül íróvá, sorsa alakítóivá”. Rendkívüli keménység, akarattal kellett ehhez. Ellentétben a Kassákéval hasonló sorsú, román Panait Istrativával - aki tulajdonképpen „csavargó maradt mindörökké” - Kassák eszményképe Gorkij volt és maradt is. „Gorkij - írta 1935-ben Kassák - lényegében más egynégyes, mint Istrati, aki e mellé az egynégyes mellé nem csak hogy fölfejlődni nem tud, de a köztük levő különbséget sem képes neki megfogcsítani.”

Sik Csaba rámutat, hogy bár a magyar irodalomtörténeti sorozat - a „spenót” - az 1935 utáni Kassákat betegében

betegülőknek, virágkertesnek

tartja. Kassák ezután írt vallomást is azt mutatják, hogy a szocializmus iránti hűség nincs ellentétben az avantgarde - „pontosabban: ekkor már modern” - iránti azonosulással. „A Földem, virágom érettségé Kassák költségeinek előző husz évéből következik, 1935-ben sem más, mint korábban, csupán lehetőséget váltotta teljesebben valóra.”

Pályája végén - mutat rá a szerző - Paul Cendrars verseinek maga fordította válogatása elé írt tanulmányában Kassák kijelentette: „a svájci-francia költő is az alkotó-csavargó testét öltötte, akiben kóborlással, csalatkozásai között született meg a negatív életforma mellé a pozitív alkotási vágy.”

Az Új Írás márciusi számában Szegedy-Maszák Mihály

Musil és Ottlik

című írását olvashatjuk. A szerző szerint „szembeszökő párhuzamok vannak a Törless és az Iskola a határon között. Az osztrák író 1908-ban megjelent regénye és Ottlik Géza ötven évvel későbbi műve nemcsak abban hasonlítanak egymáshoz, hogy mindkettő hősei „Zöglinnek”, azaz katonaiskolások. Hozingemr mindkét mű „a felkötött válságról, a szülőktől elszakadásról, az elidegenedésről, mint a hiteles személyiség megjelenésének előfeltételéről” szól.”

Az iskola hatása mindkét műben úgy nyilvánul meg, hogy azt bizonyítja: a hősek nincs egynégyes. „Törless is, Medve Gábor is személyiségválságát meg árt, mely előbb honvágyként, majd úrességként, közönyként jelentkezik. Musil is, Ottlik is kétségbe vonja a személyiség azonosságát önmagával.” Mindkét író hősei küzdelmet folytatnak a kifejezhetetlennel.

Ottlik művében világosan elkülöníthető a külső esemény és a szereplők véleménye erről. Ugyanakkor a Musil-regényben „még az ébrenlét és az álom közötti választóvonal is elmosódik”. Mindkét alkotás fejlődési regény - „Entwicklungsroman” - csak-hogy míg az Iskola végül is az erkölcsi fejlődésről, „a belső függetlenség megteremtéséről” szól, addig a Törless a lélek fejlődésének olyan szakaszáról, amely „ugyan szükséges volt a későbbi

szellemi gyarapodáshoz,

am véglegesen lezárult”. Ottlik regénye - ahol a közzegi „Unter-realschule” olyan erkölcsi próbatétel, amely előre nem látott, későbbi próbatételekre készíti fel a fiatalokat - „ezért is adhatott ösztönzést az 1970-es években föllépett posztmodern ironizmedékének”. A Törless szerkezete zártabb és hőse is etikai és intellektuális hajlamú „széplelék”.

Szegedy-Maszák szerint Medve Gábor és Tóth Benedek „másként mondja el ugyanazt a történetet, következésképp más történetet is beszél el, mert Ottlik regényében a nyelv konstituálja a való-

ságot”. Ezzel szemben Musilnál a nyelv afféle hid, mely elvezet a mélységhez. Csak-hogy ez a hid befeljeztelen; a mélység nem fejezhető ki maradéktalanul. A Törless-ben nagy a távolság elbeszélő és hős között, Musil szerint ugyanis „csak külső értelemző férhet hozzá ahhoz, ami a szereplő lelkében végbermegy”.

A szerző szerint a két regény összefüggésbe hozható azokkal a

nyelvbölcséletvitákkal,

amelyek - Nietzsche, majd Freud vonzókörében - oly fontos szerepet játszottak a kettős monarchiában. Ugyanakkor Törless és az Iskola mégis csak kétféle megoldást képvisel. A történelem ugyanis - akár a szerző szándékától függetlenül is - döntően befolyásolható egy irodalmi művet. „Musil regénye sokat magában foglal abból, amivel a Monarchia kultúrája előre vitette a XX. századot: a tudattalan fölfedezése éppúgy észrevehető benne, mint az expresszionista stílus előznie, az erőszak, a kiszolgáltatottság ábrázolása pedig már-már a liberálisizmus hanyatlását is sejteti.”

„Az Ottlik-regény - ezzel szemben - inkább visszatekint a jelenük. Törless úgy jut túl a nevében is - „tűrős” - jelzett kiútatlanság állapotán, hogy kilép a közösségi lét kereteiből. „Ottlik hőseinél viszont a kamarkasági összetartozás ad értelem későbbi életüknek: a katonaiskolában töltött évek során szerzik meg azt az ellenállóképességet, amely után leküzdik az értelmet, a felnyúló lét súlyosabb megpróbáltatásainak elviseléséhez.”

A. G.

A magyar irodalom csehszlovákiai nagykövete

Halk szavú volt, választékos és tapintatos, külső megjelenésében is a szellem embere. Barátai és ismerősei a szívüket zárták, munkatársai felnéztek rá és tisztelték. Mindenki megszerette, aki csak találkozott vele. Most nincs többé. Ladislav Hradsky, a magyar irodalom csehszlovákiai nagykövete örökre eltávozott kőreimkől.

Hetvenhat évesen ragadta el a halál, március ötödikén Prágában. Eredményekben gazdag, munkás életút szakadt meg, házának irodalmának legtevékenyebb csehszlovákiai műfordítóját veszítettük el személyében.

Losoncon, e kétnyelvű felvidéki városban látta meg a napvilágot, az ottani irodalmi légkör minden bizonnyal maradó emléket hagyott benne, s később, a Prágai Egyetem jogi karán, majd a párizsi Sorbonne-on folytatott tanulmányok idején is elevenen tartotta a magyar kultúra iránti érdeklődését. Hradsky különben a második világháború esztendeiben ikemény megpróbáltatás várt. A jolsvai internálótáborba került. Itt a legnehezebb napokban is megmutakoztak emberségének nemes vonásai. Élete kockázatát a szervezte kommunista foglyártársai átszoktatására a szlovákiai határon, közülük sokan a szlovák nemzeti felkelés kiemelkedő személyiségei lettek.

Hradskynak magának is menekülnie kellett a táborból, Budapestre került és a felszabadulás után mint csehszlovák katonatiszt a Szövetséges Ellenőrző Bizottság delegációjában tevékenykedett. Az ötvenes évek elején kezdett rendszeresen fordítani, az első mérföldkö Illyés Gyula Petőfi-jének átültetése cseh nyelvre. Az Illyés-mű megjelenésének évében, 1953-ban került a könyvespolcokra reprezentatív Petőfi-válogatás, amelyet egyenrangú partnerként a jeles cseh költővel, Kamil Bednarral fordított. A magyar költészetet ettől fogva évtizedeken át a Hradsky-Bednar kettős tolmácsolta. Hradsky egyébként már kezdetben próza-íróként újabb bravúrral lepelt meg a cseh irodalmi közönséget, 1954-ben jelenik meg a Rab Ráby, a modern Jókai-fordítások első jelentős kötete. Hradsky érdeme, hogy felismerte: a jelenkori magyar irodalom megértéséhez a klasszikusokon keresztül vezet az út. A Jókai-regények mellett Mikszáthot is fordította, az Odeon kiadó által indított sorozatban válogatta, kommentálta, gondozta a nagy magyar elbeszélő regényeit.

Szabó Magda regényeit különösen szerette, az íróval személyes jó barátságot kötött. Neki köszönhető, hogy - Jókait leszámítva - Szabó Magda a legnépszerűbb magyar szerző a cseh olvasók körében, a ma élő magyar írók közül neki jelent meg a legtöbb műve északi szomszédunknál. A freskó, Mondjátok meg Zsófikának voltak a sikeresorozat első állomásai. Hradsky másik „hátszerzője” Darvas József volt. Lefordította a Kormos ég című drámáját, a Máról holnap-

ra-t és a Vízkeresztől szilveszterig-ét. Mi több, a legnehezebbre is vállalkozott, Karinty Frigyes tolmácsolatlan szellemességének utolmácsolására, a Tanár úr kérem az Utazás Faramidobá és a Capillaria megjelentetésére. Hradsky egyébként a fiataloságot is megajándékozta Molnar Ferenc Pál utcai fiuk-jának közreadásával.

Nem kisebb költő, mint Jaroslav Vrchlicky után fordította le ismét Madách Az ember tragédiáját, Kamil Bednarral közösen. A nyegedik, de legbővebb Ady-kötet, amely Egyedül a tengetert cím viseli, szintén az ő művük. Tóth Árpád, Radnóti Miklós, Arany János, József Attila ugyancsak a Hradsky-Bednar kettős jóvoltából vált kedvelte a cseh olvasók között.

Hradsky éveken át töltötte be a csehszlovák műfordítók köre elnöki tisztjét, az írószövetségnek egy ideig titkárá és vezetősegíj tagja, rendszeresen részt vett a fordítók nemzetközi szervezetek munkájában. Fontos szerepet játszott a Csehszlovák és a Magyar Írószövetség kapcsolatainak ápolásában is. Hazánk magnum künfentéseket jutalmazta tevékenységéért, a Munka Erdemrenden kívül a Petőfi-, a Jókai-, a Madách-emlékermet, az írószövetség „Pro literis hungarici” elismerését is megkapta.

Fontosságában felbecsülhetetlen Hradsky szótárszerkesztői munkássága is. Nemcsak magyar nyelvű és társalgási könyveket, kizsoltárt állított össze, közreműködött a cseh tárgy- és fogalomköri valamint szinonimaszótár szerkesztésében, hanem husz éven át irányította a magyar-cseh nagyszótár összehállításának munkálatait. A Magyar és a Csehszlovák Tudományos Akadémia hatalmas közös vállalkozása a végső fázisba jutott, már a korrektúráknál tartanak. Tragikus, hogy Ladislav Hradsky már nem veheti kezébe ezt a munkát.

Láng Péter

Ma este az Eötvös klubban Köztölú madár címmel, Herbszt Zoltán költőre emlékeznek meg az Egyetemi Szinpad szervezésében. Az esten a soprán Széchenyi Gimnázium diákainak mutatja be műsorát.

Három kötetben tettük közzé a 3. békesabai nemzetközi néprajzi nemzetiségkutató tanácskozás dokumentumait: a száz előadást tartalmazó kiadványt a Művelődési Minisztérium nemzetiségi önálló osztálya, a Magyar Néprajzi Társaság, valamint a FIT Békés megyei szervezete közreműködésével jelentette meg. Az 1985-ben Békésben megrendezett konferencián számos európai tudós szót a nemzetiségi és a többségi műveltség egymásra hatásáról, egy-egy nemzeti kisebbség népi műveltségéről, s a nemzetiségi néprajzkutatás általános módszertani kérdéseiről. Az idevágó kutatási eredményeket a most megjelentetett három kötet jóvoltából a szélesebb szakmai közönség is megismerheti. A néprajzi kiadványt égetősszerű példányban látott napvilágot.

Sarkantyú Judit kerámikus kiállítását az Uri utcai Budavári Galériában tegnap, csütörtökön megnyílt.

Folyamatos történelem

Újabb történetesviták az NSZK-ban

A tudományos kutatók elemi érdeke, hogy szakterületének nemzetközi mozgásait, vitáit figyelemmel kísérje. Különösen vonatkozik ez a történetudományban az olyan problémákra, amelyek párhuzamba állíthatók a hazai történelmi csomóponti kérdéseivel, a magyar, vagy a magyarországi tudatot is befolyásoló témákkal. Galántai József egyetemi tanár nemrégiben több hónapot tanított a Német Szövetségi Köztársaságban, ahonnan szokatlannul élénk történelmi vita hírelvé érkezett haza. E diszkusszió érdekes összefüggéseket mutat a két évtizeddel ezelőttivel, amelyről annak idején szintén ó számolt be a Valóságban.

Akkoriban, a hatvanas években a két világháború német hadicéljaiban és különbségeit tevő, sőt, azokat szembesítve német polgári történeteszelemet kerretét feszítette szinte az áttörésig egy hamburgi történész professzor, Fritz Fischer és tanítványi köre - mondja Galántai József. Megbotránka a német polgári történetírásnak az ötvenes években kialakított általános tönusát, felmutatták az értelmiségek azoknak az alapvető dokumentumoknak a szárait, melyek a napnál is világosabban bizonyították, hogy a cél tekintetében nem volt alapvető elvi különbség, a háborút a császári Németország is imperialista érdekekért és célokért folytatta s e politikai összefüggésből hozták a birodalom gazdasági-társadalmi alapjával.

- És ez megkérdőjelezést okozott? Mégis, hiszen az emlitett állítások, husz évtizeddel ezelőttől voltak az újdonság erejével.

- Nálunk nem. De a szövetségi köztársaságban mind a tankönyvekben, mind a tudományos munkákban, és az egész történetírásban akkoriban túlsúlyban voltak a Németország első világháborús szerepét igazolni próbáló taglalások. A nyugatnémet történészek többsége által hangzottott akkori koncepció alapvető vonatkozásban egységet képviseltek: így vagy úgy valamennyien mentegettek az első világháború felé tartó és azt kiprokókoló német imperialista politikát. Ezt az egységet bontotta meg Fritz Fischer, aki 1961-ben megjelent, nehezen lefordítható című híres könyvében, a Griff nach der Weltmachtaban a világhatalomra törő császári Németország háborús politikáját elemzte kijózanító módon.

- Az egyik központi problémát jellemző módon a CDU egyik vezető politikusa, Alfred Dreger fogalmazta meg a legmarkánsabban: „Elrabolták a történelmet” - jelentette ki, Németországot „történelem nélküli országgá” tették. A konzervatívabb beállítottságú történészek ugyanis csupán a náciizmus időszakát „nem vállalták”; a weimari köztársaságban - és némi kritikával a vilamosi császárságban is - a hivatalos Bonn előképet tisztelik. Ha már most erről a weimari köztársaságról is kiderül, hogy szintén nem vállalható fenntartás nélküli, mert magában hozta a későbbi tragédia csirait is, mi lesz akkor a nyugatnémet történelmi tudattal? Az eltörténelmi szerepek folyamatoságát számos történész szemeltem elködősíteni, s ez talán azzal is magyarázható, hogy az NSZK-ban is továbbélt ennek a gazdasági-hatalmi elitnek nem kis része, átmentette magát a nagybúrsozóra, az államigazgatási, igazságszol-

galtási apparátus zóme. A vita emellett a náciizmus körüli összpontosult.

- Hogyan? Mit lehet a náciizmuson vitálni? Csak nem a tisztázásodat újabb kísérleteivel állunk szemben?

- Erről szó sincs. Senki nem mentegeli a fasizmust, attól mindenki elhatárolja magát és abban megegyezik, hogy a náciizmus szörnyűsége dolog volt. A vita elsősorban arról folyik, milyen tényezők segítették Hitleréket hatalomra, s a kérdés itt kapcsolódik a kontinuitás gondolatához. A veszélyt, mármint az ideológiai veszélyt inkább abban a törekvésben látom, amely „historizálni” kívánja a náciizmust. Az erősen konzervatív beállítottságú Ernst Nolte nyugat-berlini professzor például furcsa módon helyezi bele a hitlerizmust a történelem menetébe: a történelem teli s tele van népiértásokkal, mondja, a náció „legfeljebb” a technikában hoztak újat. Ne higgyük, hogy az ilyen nézetek egyedül állnak. A rendkívül élénk sajtóvita bizonyítja, hogy a nyugatnémet közvélemény egy része hajlik a történelmi szemlélet újabb, egyáltalán nem előremutatóbb revíziójára. Ugyanakkor biztató, hogy a náciizmust „historizálni” akarókkal, a történelmi tudat „revízióját” igénylőkkel szemben és ideológuskor jó része, köztük Hans Mommsen, Jürgen Habermas élesen elutasító és ragaszkodik a hetvenes évekbe kialakított szemlélethez, amely nemcsak bírálja a náciizmus korszakának szörnyűségeit, hanem kimutatja az 1933 előtti és utáni német történelem kontinuitív elemeit is és ezzel hangsúlyozza az 1933 előtti német társadalom régi elítélési felelősségét a náciizmus hatalomra jutásában és több mint egy évtizedes fenntartásában.

- Szakmai folyóiratokból tudhatuk, hogy a nézeteknek erős ellensége van tudományos berkeinkben. Most azonban a történelmi-társadalom vitája „kilyűrűzött” a publicisztikába. Vajon miért éppen napjainkban?

- A legrangosabb nyugatnémet lapokban és folyóiratokban az elmúlt évben sorra jelentek meg vitacikkek, a legtekintélyesebb történészek újra meg újra megfogalmazták álláspontjukat a hallgatlag hangjakat politikusok is. Hogy mindez miért éppen most csúcsosodott ki, s miként függ össze a szövetségi köztársasági „fordulattal”, a neokonzevatizmus előretörésével, alapozva historiográfiai-politológiai elemzést is megérdemelne, hiszen a történelemértelmezési viták ritkán jelentek meg öncélként, mindig együttjáznak a politikai jelenségekkel.

- Melyek a fő kérdések, amelyek körül a vita most folyik?

- S milyen eredmények várhatók ettől az újabb történetesvitától?

- Bizakodó vagyok, éppen úgy, ahogyan az voltam a hatvanas évek közepén, a Fischer-vita idején is. Akkoriban - s a későbbi fejlemények ismeretében azt mondanom, nem alaptalanul - bizakodva írtam: „Az európai néprekre s magára a német népre is oly sok szenvedést hozó imperialista törekvésekkel való szakítás bizonnyal jelen van az NSZK történeteszeinek egy részében is.” Most is bizom abban, hogy éppen ez az új öntudat, az új történelem szemlélet kerül ki győzelemszemléletet a vitából, az ideológiai küzdelmekből. Remélem, hogy szemben azokkal, akik a hetvenes években szélesen elterjedt új történelmi tudatban valamilyen „történelemvesztést” látnak, éppen az a hetvenes évekkel jellemző új és egészséges történelmi tudat fog tovább erősödni.

Józsa György Gábor

Megkezdődött a Filmglóbusz

(MTI) Jancsó Miklós Szörnyek évadja című filmjének vetítésével csütörtökön a budapesti Toldi mozikban megkezdődött a Filmglóbusz '87 megsorozatata.

A továbbiakban a Toldi és a Zrínyi mozikban, illetve a Kossuth kamarateremben tűzik műsorra a különböző nemzeti és nemzetközi fesztiválok díjazott filmjeit. A Toldiban egyebek közt bemutatják az 1985-ös Cannes-i fesztivál nagydíjas alkotását, Emir Kusturica A papa szolgálai útón van című munkáját, valamint Federico Fellini legutóbbi művét, a Ginger és Fred-et. Láthatják a nézők Woody Allen Kairó főrsája című filmjét, az ugyancsak Cannes-díjnyertes Madárkát, Alan Parker alkotását, és ugyanitt vetítik a többszörös Oscar-díjas Távol Afrikától-t Sydney Pollack munkáját.

A Zrínyi mozi műsorán szerepel majd Jiri Menzel Az én kis falum című lírai vígjátéka, illetve a szovjet filmművészet megújult irányzatát képviselő két alkotás: Konsztantyin Lopuszanszkij A halott ember levelei és Alekszej German Barátom, Ivan Lapšin című filmje.

A Kossuth Kamarateremben a Filmglóbusz programjából készült válogatást szinkron és felirat nélkül tekinthetik meg a nézők március 26. és április 1-je között.

díjnyertes Madárkát, Alan Parker alkotását, és ugyanitt vetítik a többszörös Oscar-díjas Távol Afrikától-t Sydney Pollack munkáját.

A Zrínyi mozi műsorán szerepel majd Jiri Menzel Az én kis falum című lírai vígjátéka, illetve a szovjet filmművészet megújult irányzatát képviselő két alkotás: Konsztantyin Lopuszanszkij A halott ember levelei és Alekszej German Barátom, Ivan Lapšin című filmje.

A Kossuth Kamarateremben a Filmglóbusz programjából készült válogatást szinkron és felirat nélkül tekinthetik meg a nézők március 26. és április 1-je között.

Elhunyt Polgár Géza színművész

(MTI) A Miskolci Nemzeti Színház igazgatója mély megrendüléssel tudatja, hogy életének 57. művészi pályafutásának 28. évében, súlyos betegség után elhunyt Polgár Géza Jászai-díjas színművész, a Miskolci Nemzeti Színház tagja.

Polgár Géza a Színház- és Filmművészeti Főiskola elvégzése után, 1959-ben Darvas József: Kormos ég című drámájának

egyik főszerepével Miskolcon kezdte pályáját. Ezt követően - 1967-ig - a miskolci társulat egyik vezető színésze volt. 1967 és 1979 között Veszprémben, illetve Szolnokon működött, majd újra pályakezdésének társulatahoz szerződött. Nagyszerű alakítások százaival tette emlékeztetésé a névét. A temetéséről később intézkednek.

Földi Zoltán temetése

Mély részvétellel kísérték utolsó útjára csütörtökön a Mező Imre úti temetőben a 92 éves korában elhunyt Földi Zoltán Kossuth-díjas akadémikus, a Chinoin egykori vezérigazgatóját.

A ravatalnál Szántay Csaba akadémikus a Magyar Tudományos Akadémia és a Budapesti Műszaki Egyetem nevében vett végső búcsút az elhunytól.

Bihari István, a Chinoin vezérigazgatója az elhunytak a gyógyszeriparban sok évtizeden ke-

resztül kifejtett kutatói és vezetői tevékenységét méltatta elmondta: Földi Zoltánnak meghatározó szerepe volt az Insulin gyártástechnológiájának, a B1 vitamín szintézisének, a nemzetközi sikert aratott Ultraseptyl és Deseptyl gyógyszereknek kidolgozásában, a Penicillin gyártásában.

A sirnál Pálosi Endre, a Chinoin főmunkatársa a tanítványok és kollégák nevében idézte fel az elhunyt alakját.